



UDFORDRINGER FOR COLOMBIAS FREDSPROCES

af Magnus la Cour Bravo Muñoz

I front for gruppen står alias 'Iván Márquez' [...] og annoncerer fortsættelsen af den væbnede kamp som modsvaret til statens "fjendebånd"

INTRODUKTION OG RESUME

Den 24. november, 2016, underskrev Colombias daværende præsident Juan Manuel Santos under stor bevågenhed en fredsftale med FARC-EP. Hermed lod der til at blive sat et afgørende punktum for ikke bare landets, men Latinamerikas største og ældste guerrillaorganisation, og taget et stort skridt henimod afviklingen af en voldelig konflikt som indtil videre har kostet over 220.000 mennesker livet¹ og drevet omkring 8 millioner på intern flugt². Mange så derfor gode grunde til optimisme, da aftalen blev indgået, og Santos blev da også tildelt Nobels fredspris i 2016 for sin " [...] iherdige innsats for å bringe den mer enn 50 år lange borgerkrigen i landet til opphør"³. Knap tre år senere, d. 29. august 2019, blev en video offentliggjort på internettet, hvori en snes væbnede mænd og kvinder ses samlet under et banner, der siger "så længe der er vilje til kamp, er der håb om sejr"⁴. I front for gruppen står alias 'Iván Márquez', FARC's chefforhandler under fredsforhandlingerne, og annoncerer fortsættelsen af den væbnede kamp som modsvaret til statens "fjendebånd" mod fredsftalen. I blandt de ca. 20 guerrillasoldater, der omgiver Márquez, er flere tidligere ledere af FARC og prominente profiler, der alle har valgt fredsprocessen fra og våbnene til⁵. Hvad var der sket i den mellemliggende periode, som førte til denne beslutning? Og hvordan tegner fremtiden sig for den colombianske fredsproces?

ANBEFALINGER

1. Anbefaling til den danske regering: Bidrag til "The European Union Trust Fund for Colombia"⁶ på lige fod med hovedparten af EU-landene, da dette vil give Danmark øget indflydelse på, hvordan fredsftalen implementeres.

2. Anbefaling til danske virksomheder: Aktivister, der arbejder for at skabe opmærksomhed om menneskerettighedskrænkelser, der finder sted i landet som følge eller delvis følge af virksomheders forretningsaktiviteter, er ifølge FN udsat for en høj risiko for likvidering. Det gælder bl.a. folk, der ønsker at realisere fredsftalens målsætninger i særligt udsatte områder. Mellem 2015 og 2019 har der været 181 angreb på menneskerettighedsaktivister, der påkaldte opmærksomhed omkring uønskede effekter ved virksomheders tilstedeværelse i deres lokalområde⁷. Danske virksomheder, der ønsker at gøre forretning i landet, bør derfor sikre sig, at deres aktiviteter ikke bidrager til at øge volden mod menneskerettighedsaktivister ved fx at konsultere NGO'er, græsrodsbevægelser og etniske lokalsamfund og andre relevante enheder, der arbejder for at fredsftalen implementeres, og at den bredere menneskeretslige dagsorden respekteres.



RIKOs Udenrigspolitiske Analyser skrives af eksperter fra RIKOs Råd. Analyserne er uafhængige af partipolitiske og kommercielle interesser. Forslag til konkrete analyser, der berører aktuelle udenrigspolitiske emner, kan drøftes med redaktionen ved at kontakte RIKOs Sekretariat (se sidste side for kontaktinformation).

Analysen undersøger, hvad status er på implementeringen af freds aftalen fra 2016 mellem staten og oprørsgruppen FARC. Dette gøres i lyset af det regeringsskifte, der fandt sted i 2018, og som har erstattet den regering der forhandlede aftalen på plads med en regering, der stiller sig særdeles kritisk over for den. Det konkluderes, at den siddende regering forsømmer implementeringen af freds aftalen på særligt to områder.

Den colombianske regering bør øge indsatsen for at beskytte de demobiliserede medlemmer af FARC, som er ofre for alarmerende høje og stadigt stigende mordrater. Foruden de umiddelbare menneskelige omkostninger risikerer disse drab at føre til en remobilisering af tidligere FARC-medlemmer, der føler, at de må tage deres sikkerhed i egen hånd; en bevægelse man allerede ser forekomme, om end endnu i mindre skala.

Regeringen bør også prioritere aftalens punkt om en omfattende reform af Colombias landområder, da dette fastlægger en række forpligtelser til at gøre op med de betingelser, der historisk har antændt konflikten og holdt den i gang. Implementeringen af landreformen halter bagefter både ift. implementeringen af aftalens andre punkter, men også, og nok så vigtigt, ift. den tidsramme, der er fastlagt for, hvornår reformen skal være gennemført. Det er afgørende, at regeringen prioriterer at sikre freden på lang sigt og ikke forsømmer at gennemføre landreformen.

EN BEVÆGELSE IMOD FREDSAFTALEN

Selvom det internationale samfund generelt var positivt stemt over for freds aftalen, var der imidlertid ikke enighed i den colombianske befolkning om dens kvalitet, da mange mente, at den var for lempelig over for FARC⁸. Efter en intensiv kampagne anført af tidligere præsident Álvaro Uribe blev aftalen derfor nedstemt ved en folkeafstemning i oktober 2016 med 50,23% af stemmerne imod den⁹ i en afstemning, hvor 37,4% af de stemmeberettigede borgere stemte¹⁰. Aftalen forelå derfor i revideret udgave til underskrivelse d. 24. november samme år og blev denne gang ikke sendt til folkeafstemning, men nøjedes med at blive godkendt i kongressen¹¹.

Implementeringen af aftalen blev herefter igangsat og kastede umiddelbart mange betydelige resultater af sig som eksempelvis afvæbningen af FARC samt FARC's omdannelse til lovligt politisk parti¹². Samtidig fortsatte det fald i voldsraterne, man havde været vidne til siden forhandlingerne med FARC begyndte i 2012¹³. Præsidentvalget i 2018 blev det roligste og mindst voldelige landet havde set i flere årtier ifølge OAS's valgobservationsmission¹⁴. Vinderen af dette valg blev nuværende præsident Iván Duque, som stillede op for partiet Centro Democrático selv samme parti som Álvaro Uribe er formand for og havde ført en kampagne på at afmontere væsentlige elementer i freds aftalen¹⁵.

BENSPÆND FOR FREDSAFTALEN

Selvom Duque og hans administration på mange punkter gerne havde set freds aftalen afviklet, fastslog den colombianske højesteret, at han var forpligtet til at implementere den¹⁶. Den negative indstilling til aftalen har dog betydet, at regeringen kun modstridende har fortsat dens implementering og flere gange stillet sig på tværs af dens gennemførelse. Eksempelvis valgte Duque som den første præsident i Colombias historie at nedlægge veto imod en lov (*statutory law*), der allerede var godkendt af højesteret. Det skete, da han 10. marts 2019 gjorde indsigelser imod 6 ud af 159 artikler i den af kongressen fremlagte lov for postkonfliktens særdomstol JEP (*Jurisdicción Especial para la Paz*), den særlige *transitional justice*-domstol inkluderet i freds aftalen¹⁷. Duques indsigelser gik endnu engang på den angivelige mangel på konsekvens over for de subjekter, der ville blive dømt af domstolen, og vandt tilslutning blandt partifællerne og de andre regeringsbærende partier, mens han mødte modstand fra oppositionen og ledende stemmer både i og uden for Colombia¹⁸. FN's generalsekretær Antonio Guterres udtrykte eksempelvis bekymring over den usikkerhed, der herskede omkring vedtagelsen af den pågældende lovgivning, også i lyset af, hvor længe denne lovgivning havde været undervejs¹⁹. Indsigelserne blev herefter sendt til vedtagelse i Kongressen, der akkurat opnåede flertal for at underkende dem²⁰. Hele sagen trak i langdrag, og først 6. juni kunne loven træde i kraft²¹. Måneden efter forlød det imidlertid fra Finansministeriet, at JEP skulle forvente en nedskæring på 30% af det forventede budget; en udmelding der dog aldrig materialiserede sig pga. den modstand den affødte i FN's Sikkerhedsråd og andre dele af det internationale samfund²².

”*Statsadvokatens kontor meddeler desuden om tilfælde af mord på tidligere FARC-kombattanternes familiemedlemmer*

MORD PÅ DEMOBILISERENDE FARC-MEDLEMMER

Alt imens har udviklingen i fredsprocessen vist alarmerende tegn. I en rapport udgivet d. 26. december af FN's verifikationsmission i Colombia udtrykkes der alvorlig bekymring over det høje antal drab på demobiliserede FARC-medlemmer, der har fundet sted siden aftalens underskrivelse; 173 drab, 29 drabsforsøg og 14 forsvindinger har missionen kunnet bekræfte. Af disse forbrydelser er der afsagt dom i 21 sager og 13 er under retsproces. Mordraten på tidligere FARC-medlemmer er tilmed stigende: hvor der i 2017 blev dræbt 31, blev der i 2018 dræbt 65, og i 2019 var der blevet dræbt 77

AFTALENS SEKS PUNKTER

1. **Reform af landområderne:** En omfattende reform af landområderne skal forbedre levevilkårene for landbefolkningen og derved bidrage til at forhindre konflikten eventuelle genopblussen. Dette skal bl.a. ske gennem fordeling af tre millioner hektar land og formalisering af ejerskab af yderligere syv millioner hektar. Derudover indbefatter reformen en række tiltag mhp. udbygning af infrastruktur, udryddelse af ekstrem fattigdom, forbedring af sundheds- og uddannelsesmuligheder m.m. Reformens implementering vil blive prioriteret i de områder, som er særligt hårdt ramt af konflikten, fattigdom, svage institutioner og illegale økonomier. Denne prioritering refereres til som Udviklingsprogrammer med Territorialt Fokus, eller PDET (*Programas de Desarrollo con Enfoque Territorial*). Dette punkt vedrører selve konflikten kerne og er derfor af afgørende betydning for at forebygge en gentagelse af den væbnede konflikt.
2. **Politisk deltagelse:** Politisk pluralisme skal fremmes ved at gøre det både lettere og sikrere at føre politik på forskellige niveauer og repræsentere forskellige interesser.
3. **Afslutning på konflikten:** I dette punkt fastlægges forløbet for den indledende våbenhvile mellem de forhandlende parter samt den endelige og fuldstændige afvæbning af FARC . Ydermere indgår bestemmelserne for FARC's demobilisering og reintegration i samfundslivet i dette punkt; både det enkelte FARC-medlems indslusning i civilsamfundet via særligt oprettede transitionszoner og bevægelsens omdannelse fra væbnet aktør til lovligt politisk parti. En række foranstaltninger, der skal garantere den fysiske sikkerhed for demobiliserede FARC-medlemmer og sociale ledere og menneskerettighedsaktivister, udgør også en del af bestemmelserne under punktet.
4. **Løsning på problemet med illegale stoffer:** Landets problem med illegale stoffer søges løst på tre niveauer: 1) de ulovlige afgrøder skal substitueres med lovlige ved bl.a. at indgå særlige aftaler med de pågældende bønder, 2) en policy med udgangspunkt i en menneskeretslig tilgang, som tager hånd om stofmisbrugerne, skal formuleres af regeringen, og 3) kampen mod de kriminelle organisationer, som er ansvarlige for handelen med illegale stoffer, skal intensiveres .
5. **Aftale vedrørende konflikten ofre:** Her fremlægges planen for et *Comprehensive System for Truth, Justice, Reparation and Non-Repetition*. Systemet omfatter først og fremmest en række klassiske transitional justice-mekanismer som eksempelvis en sandhedskommission og en særdomstol, som skal udmåle straffe til konflikten aktører på baggrund af deres åbenhed omkring deres forbrydelser samt forbrydelsens natur . Endelig omfatter punktet oprettelsen af en enhed, der har til formål at opspore personer, som er forsvundet i konteksten af den væbnede konflikt.
6. **Implementering og verifikationsmekanismer:** Heri fastlægges rammerne for en monitoringsmission bestående af tre medlemmer af regeringen og tre medlemmer fra FARC, der skal følge op på fredsaftalens overholdelse og løse uforudsete uoverensstemmelser ift. fortolkning af aftalen under dens implementering.

ved rapportens udgivelse d. 26. december. Dertil beklager FN-missionen i samme rapport det budgetunderskud, som det Specialiserede Underdirektorat for Sikkerhed og Beskyttelse fortsat står med²³. Dette er et organ oprettet som del af freds-aftalen med det formål at sikre beskyttelse til demobiliserede FARC-medlemmer. Underdirektoratet har meddelt, at det pr. 31. august ikke var i stand til at fuldføre en tredjedel af sine beskyttelsesordninger²⁴. Statsadvokatens kontor meddeler desuden om tilfælde af mord på tidligere FARC-kombattanters familiemedlemmer²⁵. Dette er en bekymrende tendens i forhold til den fortsatte overholdelse af freds-aftalen og måske særligt i det colombianske tilfælde pga. de traumatiske erfaringer, landet gjorde sig i forbindelse med en tidligere freds-aftale.

UNIÓN PATRIÓTICA

I 1984 underskrev FARC en freds-aftale med præsident Belisario Betancurs regering, der førte til FARC's demobilisering og reorganisering som politisk parti. *Unión Patriótica* (UP) blev året efter stiftet som et venstreorienteret parti, der i høj grad, men ikke udelukkende talte tidligere FARC-medlemmer. Herefter fulgte en lang række attentater mod UP's medlemmer fra paramilitære og højrefløjsgrupper, hvilket såede dyb tvivl om regeringens sikkerhedsgarantier og ledte FARC til at gendanne sig som væbnet organisation i 1987. Massakren på UP fortsatte dog over de næste 6 år, hvor over 2000 medlemmer blev slået ihjel, heriblandt 4 kongresmedlemmer og to præsidentkandidater²⁶. I en video fra Iván Márquez og de andre dissidenter, som blev uploadet 6 dage efter, at de havde annonceret genoptagelsen af den væbnede kamp, refererer Márquez netop til denne blodige erfaring, idet han siger:

”Vi vil ikke gentage erfaringen fra Unión Patriótica, hvor medlemmernes heltmod samt den generøsitet, der kendetegnede deres engagement, blev slået brutalt ned af statens væbnede styrker i civil påklædning, indtil de praktisk talt var forsvundet”²⁷ (*min oversættelse*).

I dette lys er der således en overhængende risiko for yderligere remobilisering blandt ellers afvæbnede FARC-kombattanter.

Fraværet af statsmagt i disse områder [...] har givet forskellige væbnede, illegale grupper frit spil til at etablere sig der

MAGT VAKUUM

Ser man på hvor disse mord på demobiliserede FARC-medlemmer hovedsageligt finder sted, vil man opdage, at der er tale om mange af de områder, som man allerede under fredsforhandlingerne var opmærksom på skulle nyde særlig priori-

tet igennem de såkaldte PDET (udviklingsprogrammer med territorielt fokus). Det er altså områder, som er kendetegnet ved svage eller helt fraværende statslige institutioner. Ifølge FN's opgørelse fra oktober fordelte drabene på tidligere FARC-medlemmer sig på følgende måde:

Provins	Antal dræbte
Cauca	28
Natuno	20
Antioquia	19
Caquetá	17
Norte de Santander	13
Putumayo	10
Valle del Cauca	8
Meta	7

Figur 1: Tabel over antal dræbte FARC medlemmer og i hvilke provinser, det er sket i.

UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/780, 1 October 2019

Kortet viser de kommuner, hvor PDET skal implementeres²⁸.



Figur 2: Kort over kommunerne, hvor PDET skal implementeres. Renovacionterritorio.gov.co, (2017), [online]. Tilgængelig på: http://www.renovacionterritorio.gov.co/especiales/especial_PDET/mapa.html

Fraværet af statsmagt i disse områder (mange steder som følge af FARC's pludselige opløsning) har givet forskellige væbnede, illegale grupper frit spil til at etablere sig der, og oplysningerne fra Statsadvokatens kontor peger da også på, at netop sådanne grupper står bag de mange mord²⁹.

REGERINGENS SYN PÅ PROBLEMET

Regeringen er opmærksom på behovet for at udfylde det magttomrum, der findes rundt omkring i landet, og har fremlagt en plan for, hvordan dette skal gøres. I dokumentet *Paz con legalidad*, hvori regeringen udlægger sin fremgangsmåde

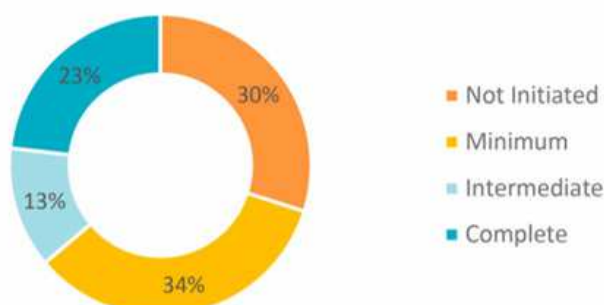
for, hvordan den vil implementere freds aftalen, betragtes spørgsmålet om manglende sikkerhed for demobiliserede FARC-medlemmer dog som et anliggende, der hører under den generelle sikkerhedspolitiske dagsorden³⁰. Det giver derfor mening at kigge i regeringens sikkerhedspolitiske udspil, *Politica de Defensa y Seguridad*, for at finde svar på, hvordan tidligere FARC-medlemmers sikkerhed opretholdes.

POLITICA DE DEFENSA Y SEGURIDAD

Regeringen anerkender, at den største trussel mod sikkerhed og stabilitet i landet udgår fra områder med ingen eller lav grad af statslig tilstedeværelse. Det anerkendes ligeledes, at man vil tage ved lære af ”tidligere lektioner” og ikke udelukkende betragte statslig tilstedeværelse i militære termer, men inddrage et bredere institutionelt perspektiv. Alligevel bliver dette institutionelle perspektiv ikke udfoldet, men kun konstateret hen over tre linjer ud af de 2,5 siders udlægning af regeringens fremgangsmåde for etableringen af statsmagt i nævnte områder. Grundlæggende skal denne etablering ske i tre faser.

1. I første fase indsættes hæren og politiet med henblik på at nægte illegale væbnede grupper mulighed for at operere i området.
2. Efterhånden som disse grupper bliver elimineret eller i hvert fald trængt tilbage, vil politiet spille en tiltagende større rolle, og en retslig administration vil blive etableret sammen med sundheds- og uddannelsesinstitutioner.
3. Ved igangsættelsen af tredje fase skulle trusselsniveauet være faldet til almindelig kriminalitet, evt. med sporadiske terrorangreb fra de tilbagetrængte illegale grupper, og opgaven bliver herfra at vedligeholde det højnede sikkerhedsniveau³¹.

Om end der lægges op til det modsatte, er det tydeligt at regeringens strategi forlader sig på væbnet styrke for at sikre ”legalitetens forrang”. Men selv hvad angår militær tilstedeværelse har regeringen ifølge FN’s verifikationsmission i Colombia ikke taget tilstrækkelig højde for de tidligere FARC-med-



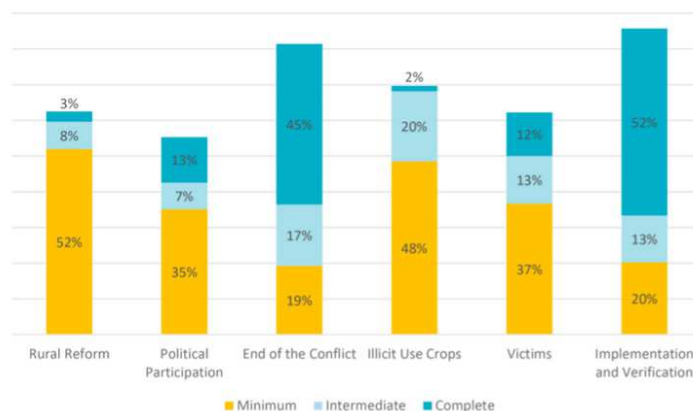
Figur 3: Implementeringsstatus af de 578 bestemmelser. Kroc Institute for International Peace Studies (2019), State of Implementation of the Colombian Final Accord – December 2016 – April 2019. Udgivet af Keogh School of Global Affairs, University of Notre Dame. Tilgængelig på: https://kroc.nd.edu/assets/333274/executive_summary_colombia_print_single_2_.pdf

lemmers særlige omstændigheder, idet der, trods regeringens gentagne forsikringer om det modsatte, ikke er klarhed om indsættelsen af sikkerhedsstyrker omkring de transitionszoner som samtlige 13.014³² demobiliserede FARC-medlemmer skal igennem for at blive akkrediteret, afvæbnet og gennemgå den reintegrationsproces, som freds aftalen dikterer³³. Det er beklageligt, at den aktuelle sikkerhedspolitik ikke behandler spørgsmålet om demobiliserede FARC-medlemmers sikkerhed mere specifikt, da spørgsmålet nyder stor opmærksomhed flere steder i freds aftalen. Når dertil medregnes de finansielle udfordringer som det Specialiserede Underdirektorat for Sikkerhed og Beskyttelse står med, tegner der sig et foruroligende billede for de tidligere FARC-medlemmer.

IMPLEMENTERING AF AFTALENS PKT. 1

De områder, som er genstand for det beskrevne afsnit af regeringens sikkerhedspolitik, bliver i dokumentet omtalt som Strategiske Zoner for Integreret Intervention, eller ZEII³⁴. Dette er ikke blot Duque-regeringens betegnelse for PDET. Regeringen definerer selv, hvilke zoner der er ZEII, men i fald disse overlapper med zoner, der er udpeget som PDET-indsatsområder, er regeringen forpligtet til at gennemføre bestemmelserne for PDET³⁵. Da en af de primære motivationer bag freds aftalens første punkt om en reform af landområderne var at sikre forebyggelsen af en eventuel tilbagevenden til konflikt, er det derfor interessant at kigge på, hvorvidt regeringen implementerer aftalens bestemmelser i disse områder.

I april 2019 kunne Notre Dame Universitets Kroc Institut opgive, at 23% af freds aftalens i alt 578 bestemmelser var fuldt ud implementeret, mens 13% skred frem i et tempo der gav anledning til at tro, at de ville nå at blive implementeret inden for den fastlagte tidsramme, som er 15 år fra underskrivelsen. 34% er i modsætning hertil igangsat, men ser med deres implementerings nuværende tempo ikke ud til at blive fuldført inden for tidsrammen, og endelig er 30% af bestemmelserne endnu ikke påbegyndt³⁶.



Figur 4: Oversigt over implementeringen af de seks punkter i *Colombian Final Accord*. Kroc Institute for International Peace Studies (2019), State of Implementation of the Colombian Final Accord – December 2016 – April 2019. Udgivet af Keogh School of Global Affairs, University of Notre Dame. Tilgængelig på: https://kroc.nd.edu/assets/333274/executive_summary_colombia_print_single_2_.pdf

Der er imidlertid betydelig forskel på graden af implementering af de seks aftalepunkter hver især. Som det ses af nedenstående graf, er punkterne, der har at gøre med konfliktens formelle afslutning, mest fremskredne, mens særligt reformen af landområderne halter bagefter. Om end der kan argumenteres for, at de mindre fremskredne punkter også kræver en væsentligt større indsats for at fuldbyrdes, tyder meget dog på, at deres implementering foregår i et for lavt tempo. En rapport underskrevet af 16 colombianske kongresmedlemmer, såvel uafhængige som fra den erklærede opposition, gør status over implementeringen af fredsaftalen et år inde i Duques regeringstid³⁷, og den siddende regering kritiseres heri for i sit første år kun at have skabt adgang og formaliseret ejerskab over 73.465 hektar jord, svarende til 8,7% af hvad der årligt kræves for at nå målet inden for den fastsatte tidsramme, samt for kun at investere 1,2% af hvad staten årligt burde investere i PDET for at opfylde aftalens krav³⁸. Antonio Guterres stemte i diplomatiske vendinger i, da FN's kvartalsrapport for Colombia udkom i oktober:

"I commend the efforts of President Duque and his administration in implementing the "Peace with legality" strategy. However, greater efforts are needed by all involved to implement other parts of the peace agreement in order to deliver on commitments made to victims, conflict-affected communities and former combatants. Fully consolidating peace [...] will require a comprehensive effort"³⁹.

Det er af afgørende betydning, at staten ikke svigter løftet om en holistisk transformation af landområderne, der skal bidrage til at garantere, at konflikten ikke gentager sig.

KONKLUSION

Selvom langt størstedelen af FARC's tidligere kombattanter i skrivende stund ikke synes parate til at følge med Iván Márquez ud i illegaliteten, er der stadig mørke skyer over fredsaftalen⁴⁰. De høje mordrater på tidligere FARC-medlemmer og den udeblivende politiske respons kan meget vel føre til et stigende antal dissidenter, som ganske enkelt vil remobilisere af hensyn til egen sikkerhed. Problemet bør derfor tages alvorligt, hvilket som minimum betyder, at det dertil indrettede organ, det Specialiserede Underdirektorat for Sikkerhed og Beskyttelse, modtager den finansiering, det kræver. Dette vil være et skridt i retning mod at forhindre flere tilbagefald og dermed beskytte freden på kort sigt.

For at sikre freden på længere sigt er det afgørende at prioritere reformen af landområderne, sådan som fredsaftalen dikterer, da denne indeholder tiltag, der skal afvikle konfliktens historiske årsager som den høje koncentration af ejerskab over jord, samt tiltag der skal forandre de omstændigheder, der har leveret brændstof til konflikten igennem så mange år (illegale økonomier, manglende statslig tilstedeværelse etc.). Det kan ikke udelukkes, at Duque-regeringens sikkerhedspolitik kan sikre "legalitetens forrang" i områder med svag institutionelitet, men hvor udfordret denne legalitet bliver af konkurren-

de aktører, afhænger bl.a. af de socioøkonomiske betingelser i områderne. Det giver derfor mening at gennemføre etableringen af statsmagt ud fra en mere holistisk tilgang, som fredsaftalen lægger op til.

NOTER

1. Centrodememoriahistorica.gov.co, *BASTA YA! – Colombia: memorias de guerra y dignidad*. [online]. Tilgængelig på: <http://www.centrodememoriahistorica.gov.co/micrositios/informeGeneral/estadisticas.html> [Tilgæet d. 19.12.2019]
2. UNHCR, Colombia fact sheet, maj 2019
3. Nobelpeaceprize.org, (2016). [online]. Tilgængelig på: <https://www.nobelpeaceprize.org/Prize-winners/Winners/20162>. Sidst set 19.12.2019
4. El que fuera número 2 de las FARC "Iván Márquez" anuncia que retoma las armas (29. aug. 2019) YouTube video, uploadet af Euronews [online]. Tilgængelig på <https://www.youtube.com/watch?v=p6PE9k1IBYU> [sidst set 19.12.2019], UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/780, 1 October 2019
5. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/780, 1 October 2019
6. *Agreement Establishing the European Union Trust Fund for Colombia, and its Internal Rules*, 2016. Tilgængelig på: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/eu-colombia-trust-fund-signed_en.pdf
7. Forst, M. (2020). *Business and human rights defenders in Colombia*. Udgivet af Business and Human Rights Resource Center
8. Cárdenas, José R. (2016). Securing the Peace in Colombia. [online]. *Foreign Affairs*. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/articles/americas/2016-12-16/securing-peace-colombia>
9. Redacción Paz (2016). Colombia dijo "No" al acuerdo de paz con las Farc (2016). [online]. *El Espectador*. Tilgængelig på: <https://www.elespectador.com/noticias/paz/colombia-dijo-no-al-acuerdo-de-paz-farc-articulo-658143>
10. Piccone, T. (2019). *Peace with justice: The Colombian experience with transitional justice*. Udgivet af Foreign Policy at Brookings.
11. Cárdenas, José R. (2016). Securing the Peace in Colombia. [online]. *Foreign Affairs*. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/articles/americas/2016-12-16/securing-peace-colombia>
12. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2017/801, 26 September 2017
13. Fundación Paz y Reconciliación. (2019). *Mas sombras que luces: La seguridad en Colombia a un año del gobierno de Iván Duque*. [online]. Tilgængelig på: <https://pares.com.co/2019/08/28/mas-sombras-que-luces-un-analisis-de-seguridad-en-colombia/>
14. OAS, (2018). *OAS Electoral Observation Mission in Colombia highlights successful second round of the presidential election*. Tilgængelig på: <http://www.oas.org/documents/eng/press/English-Colombia-EOM-report-June-18.pdf>
15. Sánchez-Garzoli, Gimena (2019). The Slow Death of Colombia's Peace Deal. [online]. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/articles/colombia/2019-10-30/slow-death-colombias-peace-deal>
16. Sánchez-Garzoli, Gimena (2019). The Slow Death of Colombia's Peace Deal. [online]. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/articles/colombia/2019-10-30/slow-death-colombias-peace-deal>
17. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/265, 26

March 2019. Piccone, T. (2019). *Peace with justice: The Colombian experience with transitional justice*. Udgivet af Foreign Policy at Brookings.

18. Piccone, T. (2019). *Peace with justice: The Colombian experience with transitional justice*. Udgivet af Foreign Policy at Brookings.

19. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/265, 26 March 2019

20. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/530, 27 June 2019

21. UN Security Council report, *July 2019 Monthly Forecast*. Tilgængelig på: <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2019-07/colombia-4.php>

22. Sánchez-Garzoli, Gimena (2019). The Slow Death of Colombia's Peace Deal. [online]. Tilgængelig på: <https://www.foreignaffairs.com/articles/colombia/2019-10-30/slow-death-colombias-peace-deal>

23. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/988, 26 December 2019

24. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/780, 1 October 2019

25. Fiscalía General de la Nación (2019). *Fiscalía logra histórica esclarecimiento en crímenes contra excombatientes de las Farc*. [online]. Tilgængelig på: <https://www.fiscalia.gov.co/colombia/seccionales/fiscalia-logra-historico-esclarecimiento-en-crimenes-contra-excombatientes-de-las-farc/>

26. Gissel, L. E. (2018). *The International Criminal Court and Peace Processes in Africa*. Udgivet på forlaget Routledge

27. Nuevo video de 'Iván Márquez': "Seguiremos reuniendo gente en la clandestinidad" (2019). *El País* [online]. Tilgængelig på: <https://www.elpais.com.co/colombia/nuevo-video-de-ivan-marquez.html>

28. Gov.co, (2019), [online]. Tilgængelig på: <https://www.datos.gov.co/Agricultura-y-Desarrollo-Rural/MunicipiosPDET/idrk-ba8y>

29. Fiscalía General de la Nación (2019). *Fiscalía logra histórica esclarecimiento en crímenes contra excombatientes de las Farc*. [online]. Tilgængelig på: <https://www.fiscalia.gov.co/colombia/seccionales/fiscalia-logra-historico-esclarecimiento-en-crimenes-contra-excombatientes-de-las-farc/>

30. Presidente de la República (2018). *Paz con legalidad*. Presidencia de la República

31. Gobierno de Colombia (2019). *Política de Defensa y Seguridad*. Ministerio de Defensa Nacional

32. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/780, 1 October 2019

33. Presidencia de la Republica (2016), Final Agreement to End the Armed Conflict and Build a Stable and Lasting Peace, UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/988, 26 December 2019

34. Gobierno de Colombia (2019). *Política de Defensa y Seguridad*. Ministerio de Defensa Nacional

35. Ley 1941 af 18. dec. 2018. Tilgængelig på: <http://es.presidencia.gov.co/normativa/normativa/LEY%201941%20DEL%2018%20DE%20DICIEMBRE%20DE%202018.pdf>

36. Kroc Institute for International Peace Studies (2019). *State of Implementation of the Colombian Final Accord – December 2016 – April 2019*. Udgivet af Keogh School of Global Affairs, University of Notre Dame. Tilgængelig på: https://kroc.nd.edu/assets/333274/executive_summary_colombia_print_single_2_.pdf

37. La implementación del Acuerdo en el primer año de Duque, según oposición e independientes (2019) *El Espectador* [online]. Tilgængelig på: <https://www.elspectador.com/noticias/politica/la-implementacion-del-acuerdo-en-el-primer-ano-de-duque-segun-oposicion-e-independientes-articulo-874942>

38. Cepeda, I. et. al. (2019). *A Qué Va el Acuerdo de Paz a Un Año del Gobierno Duque? – Retos y recomendaciones*. Udgivet i regi af Congreso de la República de Colombia

39. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/780, 1 October 2019

40. UN Verification Mission in Colombia, UN Doc. S/2019/780, 1 October 2019

Andre kilder

Presidencia de la Republica (2016), *Summary of Colombia's Agreement to End Conflict and Build Peace*.

Renovacionterritorio.gov.co, (2017), [online]. Tilgængelig på: http://www.renovacionterritorio.gov.co/especiales/especial_PDET/mapa.html

KONTAKT RIKO

SEKRETARIATET

Karl-Johan Petersen

Research- og analysepraktikant

E: int@riko.nu

T: +45 2386 3363

Josefine Støjholm Jensen

Politisk praktikant

E: josefine.jensen@riko.nu

Magnus la Cour Bravo Muñoz er cand.soc. i International Sikkerhed og Folkeret fra Syddansk Universitet. Han kan kontaktes på magnus_lacour@hotmail.com.

REDAKTIONEN

Palle Bendsen, Line Engbo Gissel, Niels Hahn, Jørn Boye Nielsen (T: +45 2990 4512), Kristian Svendsen, Misha Zand og Clemens Stubbe Østergaard.

Udenrigsanalyserne skrives af eksperter fra RIKO Rådet. Analyserne er uafhængige af partipolitiske og kommercielle interesser. De berører aktuelle udenrigspolitiske emner, og forslag til konkrete analyser kan drøftes med redaktionen ved at kontakte RIKOs Sekretariat.

For mere information om rådsmedlemmerne: <http://riko.nu/om-riko/rikoraadet/>